

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMARA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.
Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.
Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és Fiaóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknel minden egyes szóért, minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknel:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal ... " 16.— | nyolczad oldal " 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

SZENT ATYÁNKÉRT

Ki sok századon a népjogok védője,
Tanító mestere volt egész világnak:
Róma felé száll ma lelkünk gondolatja,
Ahol Szent Atyánk él, mint egy száműzött rab.
Oda viszen szívünk legmélyebb érzése,
Erkölesi világunk védő bástyájához
Bölcssek bölcse elé, ki magas trónjáról
Szélesendben, viharban oly bizton kormányoz.

Bölcsője nem ringott fényes palotában.
S a hívő szózatot bár örömmel vette,
Magasztos céljához vezető útjában
Ovó kéz mellett is kő, tövis sebzette;
Mert mint durva rög a fakadó virágon,
Gyöngye vállára is gond nehezült korán.
S munkás szorgalommal szent célját elérve
Majd elsők közt első érdemei során.

Ötven éve immár, hogy Isten szolgálja.
S ez idő allatt is beh sok megváltozott!
Látta, hogy a gyermek mint víztől az olaj
Kivált a családból s arra fegyvert fogott.
S a tusa mint gyéptűz harapozik szerte,
Osztályharc, irigység ahová csak elért;
És ha erőre kap leomlik, elpusztul,
Mit a pogány tisztel, vándal is megkimélt.

De félre sötét kép! Ünnepelni jöttünk!
Fájó hang ne bántsa e fényes ünnepélyt.
Ültsön diszt keresztény hazánk sok hű fia
S derítsen öröm fel ma szívet és kedélyt,
Mert nagy s áldott nap ez. Méltó ünnepelni
S lelkünkben zengenünk üdv s hálaszózatot;
Annyi balszerencse, sok viszály után is
Áll erős sziklavár, a kereszt fönt ragyog.

És gloriafényben fenkölt böles Vezérünk!
Nézi szívörömmel amint visszatérnek
Elszakadt testvérink s egy dicső mult révén
A biztos kőszirtnél ismét helyet kérnek.
S az ősi szentegyház kapuja megnyílik,
Gyül, tolong a sok nép, fényárban az oltár
És az ötven évi hála-áldozaton
Százvezrek ajkáról zeng a hála-zsoltár...

Krisztus helytartója! Jóságos szellemed
Mint a nap világa elhat mindenhova;
S kiknek lelki üdvén munkálsz fáradozol,
Örömmel üdvözöl az egész világ ma.
Mi is hódolattal egy szívvel köszöntünk
Világ oktatóját, szerény népnevelők!
Hogy munkában töltött ötven év sorára
Jöjjenek még számos üdvhozó esztendők.

Az igaz szabadság, népjog védelmére
A Te meleg szíved mindenütt ott dobog.
Tudomány, művészet, nagy eszmék harcában
A Te nyílt lobogód mindenütt ott lobog.
S munkás küzdelmink közt, gondteljes pályánkon
Gyámolító jobbod sem vonod el soha
S jóleső érzéssel néztünk e nap elé:
Üdv Reád! szent ügyünk magasztos bajnoka!

Légy áldott szent hitünk erős sziklavára!
Szívet, észt uraló csodás nagy hatalom.
Nemzetünk is védő szárnyad alatt indult,
Te fényes lángoszlop a nyíló hajnalon.
Töltsd be sziveinket varázs ihletteddel,
Csábos utvesztők közt mutass irányt nekünk.
A Te szent kezvedbe van letéve sorsunk
És bármerre hisz is, örömmel követünk.

Csak vezess előre, vezérelj tovább is
A tudás, hit, erkölcs áldásos virányán.
S ha lankadnánk, buzdíts, tüzelj tetterőre,
Hogy ne legyen köztünk széthúzás, rut armány;
Hisz szavadra láng gyul millió tüzhelyen,
Melyből az élő hit, honszerem fakad.
És bármint is tombol a vihar bösz árja:
Szent győzelmi ének kíséri utadat...

Oh ünnepeljünk hát! Zengjen hálaszózat
S viszhangját fogja el a kunyhó, palota:
Ki vészben is oly hűn őrizé hajónkat,
Hullenek Rómához nem leszünk mi soha.
S ez örömnapp jöttén hálatelt szívünköl
Szálljon hő ima fel e magasztos helyen.
Nem magunkért — Pius Szentséges Atyánkért.
Könyörgök, hallgass meg kegyelmes Istenem!

Udvardy József,
róm. kath. tanító.

A magyar kath. tanítók hódoló felirata X. Pius pápa őszentségéhez.

Előterjesztette: Bertalan Vince tank. tanár.

Atyánk!

Te, a mi Urunk Jézus Krisztus által köszálnak nevezett apostol egyenes és törvényes utódja, esedezőnk: halljad a boldogságos szűz Mária országának, a magyaroknak népnevelőit, kik örömtől áradozva alázatos szívvel járulnak Trónodhoz, hogy imádságba foglalt jó kívánságaikat, hódolatukat, engedelmisségre való készségüket és ígéréteiket tolmácsolják áldozárságodnak ötvenéves évfordulója alkalmával.

Porba borulva kérjük az ég és föld Alkotóját, atyánk Istenét, kinek egyetlen és egyszülött Fiát Te képviseled Szentséges Atyánk, hogy az áldások harmataival hintse meg a világ népeinek kormányzására kiválasztott és nagy hőlesességu személyedet.

Szent malasztja Általad és Benned áraszsa ki hatalmas munkásságát a lelkek millióira, hogy a boldogság a mennyei üdv keresésében nyilatkozzék meg minden élő emberben.

Élj soká!

Áldozárságodnak ötvenéves évfordulója, a mi közös örömnepünk alkalmával szeretetünk hevével rakjuk le mély hódolatunkat Trónod zsámolyánál.

Isteni és nemzeti erények gyakorlására mindenkor kész nemes és vitéz magyarságunk teljes tudatában hódolunk előtted Szentséges Atyánk! alázatos szívvel kérve: fogadd kegyesen és édesen hódolatunkat és imádkozzál hazánkért, a magyarok hazájáért és felkent királyunkért.

Tartsd meg áldástosztó szeretetedben Nagyaszonyunk népét, amelynek gyermekeit, zsenge fiait és leányait, mindenkor lelkesen törekedünk szent hitünkben megerősítve nevelni és képezni, hogy erős és rendíthetetlen bajnokai és oszlopai legyenek Egyházunknak és Hazánknek.

Alázatteljes hódolatunk kíséretében, Egyházunk és Hazánk, valamint lelki javaink érdekében, minden áldozatra való készséggel párosult engedelmisséget fogadunk Krisztusnak, kinek e földön személyesítője, helytartója Te vagy, X. Pius néven kormányzó Szentséges Atyánk!

Ünnepélyes ígéretet teszünk Előtted, hogy követjük kormányzásul választott jelszavadat:

«Mindent megújítani Krisztusban!» és ennek követésére buzdítjuk tanítványainkat.

Minden jó kívánságunk, alázatos hódolatunk, tiszta szívvel-lelékkel felajánlott engedelmisségünk és ígéletünk Isten előtt való nyilvánítása után, a magyarországi róm. kath. népnevelők képviselőjében mély alázattal maradunk

Budapesten, az Úrnak Egyezerkilencszáznyolcadik évi Nagyaszonynak havának 21-ik napján tartott országos közgyűlésünk alkalmával

Szentségednek legalázatosabb, leghivebb és legengedelmesebb gyermekei Krisztusban.

Alkalmi beszéd

amelyet a magyar kath. tanítók Országos Bizottságának X. Pius pápa aranymiseje alkalmából az 1908. évi aug. hó 21-én tartott hódoló diszgyűlésén mondott *Dr. Szentgyörgyi Jordán Károly* apát-kanonok, elnök.

Tekintetes Országos Bizottság!

Mélyen tisztelt Uraim!

Ünnepre készül a keresztény katolikus világ! Fényes, nagy ünnepre: X. Pius pápa aranymisejére!

Innen van, hogy máris ezrek ajkán, ezer nyelven hő ima zeng édesdeden. Innen van, hogy a hűvek hő imája Isten elé szállva esedezve kéri, könyörögve zengi: Tartsd meg Isten Szentatyánkat, Krisztusnak Helytartóját!

Uraim! Mélyen megható lehetett az, amikor Sarto József Castelfranco remekművü dómjában 1858. szeptember 18-án pappá szenteltetvén, másnap drága jó édesanyja, kedves testvérei, szerető rokonai, tanárai, jóakarói jelenlétében örömkönnyek közt mutatá be az Úrnak első zsenge áldozatát.

Ki tudná megmondani, minő gondolatok keltek elméjében, minő hő érzelmek tomboltak lelkében s minő szent tűz, minő szent elhatározások dobogtatták hevesebben szívét, amikor célhoz érve, a pálya kezdetén ott állott immár az Úr oltára előtt s remegő kezében tartá magát az édes Üdvözítőt!

Ah! sok mindent gondolhatott, sok mindent érezhetett a sanyarú gondoktól elborított szülői házból annyi nélkülözés, annyi küzdés és fáradtság árán idáig eljutott fiatal pap. Csak azt nem gondolhatta, hogy ifjú életének ezt a legboldogabb napját felszázad mulva a földön elérhető legnagyobb dicsőség magaslatán, a világ legmesszebb ragyogó trónján, milliók és milliók hódolatteljes tiszteletétől és szeretetétől övezve fogja majd megünnepelni! Csak azt nem sejtette, hogy az Isten dicsőségéért és embertársai üdvéért hevülő szívében már ott lángra lobbant szent tűznek egykor majd az a megjósolt «Ignis ardens» lesz a neve.

És ime, amire senki sem gondolt, amit senki sem sejtett, az megtörtént! Megtörtént, mert egy fensőbb akarat egyengette a gyakran mezítelen lábú, nem egyszer éhező szegény Beppino

útját; mert maga az isteni Gondviselés szabta meg a kilenc évig igénytelen falusi káplán és ismét kilenc évig egyszerű falusi plébános csodálatos pályafutását!

Igen, Uraim! az a mindenható Isten, aki — miként a zsoltáros ámulva és magasztalva zengi — tekintetere méltatja a legkisebbet is, fölemeli a földről a nyomorultat is és fölmagasztalja még a porból, még a szemétből is a szegényt, hogy oda helyezze a népek fedelméi mellé, az oda helyezte Sarto Józsefet, az előbb már kilenc évig trevisói kanonokot, majd kilenc évig mantovai püspököt, később pedig szintén kilenc évig velencei pátriárkát és a bibornoki testületnek kiválóan érdemes tagját 1903. augusztus 4-én a szent Péter apostoli székébe; az oda helyezte annyi csodálatos kilences után X. Pius néven a világ amaz egyetlen fedelmi trónjára, amely semmiféle erőszakra sem támaszkodik, mert oly magasan áll, hogy az ima és szeretet fegyverén kívül más fegyverre nincs szüksége s amelyen aki ül, a tiszta eszmék országában pusztán szavával kormányoz és uralkodik!

Valóban, az Isten csodálatos intézkedése tette őt szentegyháza látható fejevé, a keresztény nyáj legfőbb pásztorává s a Krisztus hiveinek szentséges atyjává! Akinek mint ilyenek immár pápa, szentatyja a címe, mely név a legnagyobb egyszerűséggel fejezi ki azt a gyöngéd szeretettel párosult fenséget; akinek mint ilyenek immár esorbíthatatlan a tekintélye, hit és erkölcs dolgában csalhatatlan a tanítása! Akivel épen ezért minden keresztény katolikusnak egyet kell érteni, együtt kell érezni; Krisztus könyörgése és akarata szerint egynek kell lenni! Egynek hitben, szeretetben! Egynek búban és örömben!

Nem is lehet másképen! Mert a katholicizmus nem üres szó, hanem élő valóság, egy életelő erő, mely a világon minden keresztény katolikus a pápához fűz! Mert a katholicizmus egy isteni szervezet, melyben a hitek és a pápa oly szoros viszonyban, egységben élnek, mint ahogy az előfán a lombok és a törzs nem lehetnek elválva egymástól! Vagy kérdem: elszakadhat-e a falevél a törzstől anélkül, hogy el ne száradjon?

És elszakadhat-e a katolikus ember az egyház fejétől, a pápától anélkül, hogy meg ne szűnjön katolikus lenni?

Ah! aki elzárja szívét-lelkét a Szentatyától, az lehet bármiféle felekezeti, sőt lehet pogány, lehet atheista, vagy ha úgy tetszik és jobban hangzik, lehet szabadgondolkodó is, csak katolikus nem lehet!

Uraim! mi Isten kegyelméből, ügyebár, keresztény katolikusok vagyunk és azok is maradunk! Nagyon természetes tehát, ha mi szent hitünk kapcsán X. Pius pápával együtt érezünk, aranymiséje fönséges ünnepén vele együtt örvendünk! S ha volnának olyanok, akiknek az az

izlésük, hogy a Szentatyá iránt tanúsított eme vallásos tiszteletünkön nagyképszerűen fönnakadjanak: hát akkor rójják meg ezek a gyermeki tisztelet és szeretet ama megnyilatkozását is, amellyel valamely család az ő édesatyját elhalmozza!

Ámde mi nemcsak katolikusok, mi Isten kegyelméből magyarok is vagyunk! Ősenk szent hitéhez hű, drága hazánkért élni-halni tudó magyarok, kiknek apáink vérével szívünkbe oltatott a hála és a tisztelet azon apostoli Szentatyák iránt, melynek kezdet óta oly sok jótéteményében részesült nemzetünk!

Vagy van-e valamire való magyar ember széles e hazában, aki ne tudná, hogy a magyar királyság megalapításában minő döntő szerepe volt a pápának? Aki ne tudná, hogy szent Istvánnak, ki iránt testületileg róttuk le tegnap kegyeletünket, elszigeteltségében, a legválságosabb időben a pápa nyújtotta oda segítő jobbát s a pápa adta a királyi koronát! Azt a szent ereklye gyanánt tisztelt s ma már feltétlenül őrzött drága kincsét, mely azóta, hogy a pápa áldásával István fejére tétetett, szimbóluma lett a magyar királyságnak, jelvénye lett a magyar nemzet önállóságának és függetlenségének, záloga lett a király és nemzet közt való bizalomnak, forrása lett a jognak, erőssége lett a törvénynek, és amit sohasem szabad elfelejteni: biztosítéka lett a magyar alkotmánynak! Mert nem lesz magyar király, akinek fejére nem tétetik a szent korona; és nem tétetik fejére annak, aki Isten előtt esküvel nem fogadja, hogy a magyar alkotmányt hiven megtartja!

Ime, a pápától adott szent korona! Ez az a központ, amely körül csoportosul a magyar nemzet összes jogi élete! Sőt többet mondok: a pápától adott szent koronának valamely csodálatos bűvös hatása is van! Hiszen szentsége, diésfénye előtt meghajlik mindenki e hazában, elnémul a vélemények harca, megszűnik a pártviszály, lerakja fegyverét a gyűlölet; míg a magyar ember honszerelme belőle meríti az erőt, a kitartást, az édes hazáért való önfeláldozást, mely csodákat művel!

De egyébként is, Uraim! Amióta az isteni Gondviselés jóvoltából egybeforrt nemzetünk élete a pápaság intézményével, mi ennek kárát sohasem vallottuk, ellenben hasznát számtalanszor tapasztaltuk! És aki elfogulatlanul, igazságot kereső lélekkel olvassa a történelmet, az tudni fogja, hogy a pápaság, amint a béke napjaiban isteni tanításának összeolvastó erejével nagyban elősegítette nálunk az összetömörülés nehéz munkáját s képessé tette Magyarországot arra, hogy Európa többi népeivel versenyre kelve művelődjék, növekedjék és századokon át erős védbástyaül szolgáljon az európai műveltséget fenyegető barbárság ellen: úgy a legválságosabb és legszomorúbb napokban, a fölötünk elvihartzott viszontagságok, ellenséges

betörések és dúló csaták idejében is, mint hű szövetséges, ott állott mindig mellettünk!

Igen! Amikor mások, akiknek sokszor életmentőjük volt nemzetünk, csak gyöngye vigasztalással, hitvány szánakozással vagy nem ritkán titkos karörömmel tekintettek küzdelmünkre, akkor az a «vérző dinastia», melynek csaknem minden tagja a vértanúság vagy a szenvedés tűzében furdott, az nemcsak jótanácsal, vilagra szóló tekintélyenek súlyával, hanem tényleges jótetemennel, temérdek pénzzel és hadiszerral is sietett segítségünkre! Hiszen szinte szívükhöz volt néve a pápának e nemzet egysége, szabadsága és függetlensége: azért együtt dolgoztak, együtt küzdöttek, együtt szenvedtek és együtt is örvendtek vele!

Tudták ezt nagyon jól a régi magyarok s nem egyszer vallottak meg országunk rendei, hogy amint vagyunk és állunk, azt főleg az apostoli szék kegyelmének és jóvoltának köszönhetjük!

Es lássák, Uraim! Ez nem szűnt meg ma sem! Ime, XIII. Leo pápa a millenium alkalmával így szólt a magyar püspöki karhoz: «Vegye tudomásul a magyar nemzet, hogy az apostoli szék hatalmára és kegyelmére bízton számíthat és köteles is számítani, mert ez a szék sohasem fog megfélemlkezni a magyar nemzet által a katolikus vallás ügyében viselt dolgokról és anyai gondoskodását, szerető gondoskodását fenntartja és fenn fogja tartani mindenkor!»

Es X. Pius? — Uraim! én lelkesedve hirdetem itt, hogy X. Pius a pápai trón magaslatán is az maradt, aki volt Sarto József a velencei pátriárka széken, a magyarok igaz, őszinte barátja! Az maradt ő, aki a szent Gellért ereklyéit kegyeletes áhitattal fölkereső magyar zarándokokat Velencében, a szent évben oly lekötőző kedvességgel, oly határtalan szívésséggel s a gyöngéden szerető szív oly rendkívüli melegséggel fogadta!

Lám, nem telt el uralkodásának még az első éve sem egészen és ő már alkalmat vesz magának arra, hogy szíve érzelmét velünk éreztesse: mert ime, három elárvult egyházmegyénk új püspökeit ő szenteli föl Rómában, a Sixtus-kápolnában! Rendkívüli kitüntetés volt ez, Uraim! mely ép úgy szólt a három új püspöknek, köztük a pápa egyik legkedvesebb emberének, ami szeretve tisztelt, kegyes védő-elnökünknek, Zichy Gyula grófnak, mint ahogy szólt a magyar nemzetnek is, melynek egén éppen akkor oly vést jósó, sötét felhők jártak! Ó, mily jól esett akkor tudni a magyarnak, akinek oly kevés jó barátja van a világon, hogy: a pápa velünk érez; a pápa szeret minket; a pápa megbecsüli a magyart!

Es most gondoljunk még vissza ezelőtt egy évre, a mi felejthetetlen pécsi gyűlésünkre. S gondoljunk vissza arra a ritka szép jelenetre, amikor védőelnökünk, X. Pius pápa kitünteté-

seit oda tüzte a magyar katolikus tanítók mellére! Ó, be fölséges volt látni, látni és tudni, hogy: a pápa velünk érez; a pápa szeret minket; a pápa megbecsüli a magyar tanítókat!

Mit mondjak még, Uraim?...

Ünnepre készül a keresztény katolikus világ! Fényes, nagy ünnepre: X. Pius pápa aranymiséjére! S midőn ezrek ajkán, ezer nyelven hű ima zeng édesdeden, ime, ott vagyunk mi is az ünneplők között! És e hodoló díszgyűlésünk legyen bizonyossága, hogy a magyar katolikus tanítók hálalmája Isten elé szállva esedezve kéri, könyörögve zengi:

Tartsd meg Isten Szentatyánkat,
Krisztusnak Helytartóját.

Kirándulások.

Úgy vagyunk velük, hogy szívesen díszérgetjük őket, hévvel ajánlgatjuk másoknak de magunk lehető keveset kérünk belőlök.

Mert kevés hasznát látjuk.

Pedig magunkban van a hiba.

Sokat markolunk.

Olyan paedagogiai panaceának szeretői a kirándulásokat látni, amely mindenről használ.

Frissítse fel a gyermek elernyed véré. Adjon alkalmat arra, hogy a *betanított* «játékokat» begyakorolhassuk. Azután a növénytan ismeretek bővítésére is igen alkalmas. Valamelyes zoológiát is szedhetünk elő s ha időnkét jól beosztjuk, parázs astro-phisikai előadásra is kerül még vagy félóráska.

Es mindezek mellett még mily *bőséges* alkalom a szabad játszadozás révén az értékesnél értékesebb psycholog megfigyelésekre.

Hanem ez mind megtörténjék egy röpkedelután, mert különben az egész dolog a sutba való.

Es itt, ebben rejtekezik a hiba.

Meg azután abban, hogy ezek a kirándulások nem szorosan kötelezők — lévén a papirus türelmes rendelethordozó — nem *muszáj* őket rendszeresen megcsinálni, inkább a jókedvünkre vagy az egész dolog bízva.

Mert, ha rendes *órái* volnának ezek is az iskolának, talán-tán nem követelnénk tőlök egyszerre mindent s a kevesebb kívánságért többet kapnánk.

Akkor tán tüzetesebb szerénységgel keresnők, hogy mennyi tapasztalatot szerezhethünk az egész dologból.

Mert eddig csak azok a konvencionális díszérgetek hangzottak fölöle, amelyeket minden jóra való paedagogusnak el kell minden új dologról mondania, ha továbbra is a «modern» tanítómester akar maradni.

Nem igen kerestük, *hogyan* ér valamit a kirándulás egy-egy tantárgy szolgálatában.

Csak ne értessem félre! Irni, íródott róla

meglehetősen mennyiségű papíros, de — adassék nekem bocsánat érte — én csak azt hiszem, hogy egy kevés elmélet is — majdnem fantáziát irtam — játszottá azokban színes játékaikat.

Pedig lehet a kirándulásokon is tanítani, csak nem tudóskodni.

Én mináén arravaló tantárgy keretében csinálnék kirándulást, de csak külön-külön egy tárgyért. Még a geometriával is megpróbálkoznám, pld. a földmérések révén.

Mindezt pedig csak azért, mert a legszárabb tudomány is élvezetessé válik, ha a gyermek dolgozhatik benne, vele.

És ez az, amit én leginkább becsülök a kirándulásokban. A munka, a foglalkozás.

Csak nem kell attól tartani, hogy a gyermekre teher leszen az ilyen dolgozó délután. Nincs kedvesebb mulatsága a gyermeknek, mintha dolgozhatik.

Alkalom pedig bőségesen kínálkozik, csak ne sajnálják megkeresni. Egyik vidéken ez, másikon amaz.

Mert — sietek megjegyezni, — én munkának nem a bogarászást, növénygyűjtést s más ilyes dolgokat tartom, hanem olyas valamit, amelynek értékét — már tessék csak megjegyezni — a gyermek pénzben is fel tudja becsülni.

Épen e pénzváltásban látom én a munka, a dolgozás egyik kiváló nevelőerejét. A gyermek megtanulja a kezét megbecsülni s így azután becsüli azt, ki csupán a kezével dolgozik.

Kellenek tehát a tisztán tanulás, vagy szórakozás kedvéért csinálódó kirándulások mellett ilyen dolgozó délutánok is. És ezek lesznek majdan úgy a szülők, mint a gyermek előtt a legkedvesebbek.

Hadd említsek egy példát. Vidékemen sok a gyümölcsfa. Becsületesen kezelt azonban alig van közöttük. Pedig néha-néha én is tartottam gazdasági előadást, vagy mit.

Úgy tavaszfélével felkérek egyet a parasztjaim közül, engedje meg, hogy a fám az én bölcseim tanuljanak egyet-mást. Nem szívesen, de megengedi s mi egy délután úgy rendbe hozzuk a gyümölcsösét, hogy no.

Eleinte persze nevetnek az emberen, de nagyon hamar hívnak már, esalogatnak a szőlőbe; bizony még pénzt is adnának s mondom, el is fogadnám a fiékok számára, ha Amerikában laknék; de itthon még urak vagyunk.

Ilyen munka, dolog még több is kínálkozik, csak meg kell keresni s ami a fő, nem kell félni tőle, hogy mit szól a világ.

Csak nem kell félni. Lám én sem tartok attól, hogy abba a gyanuba keveredem, hogy nap számba akarom a bölcseimet hajtani, mert tudom, hogy szívesen rájön az olvasó arra, hogy ezek a dolgozások mindig összefüggésben vannak, kell, hogy legyenek a tanultakkal, hogy az egész nem más, mint kézzelfogható de-

monstrálása annak, hogy amit a tanító-mester az iskolában magyaráz, annak az életben is nagyon csipp-csepp hasznossága.

Schramm Béla.

Az osztályozásról.

Az osztrák kultuszminiszter eltörülte a részleges osztályozást. Ebből az alkalomból a magyar lapok hozsannát zengenek az osztrák miniszternek. Alig várják, hogy mi is kövessük a jó példát.

Nem ismerjük a szóban levő rendeletnek szó szerinti szövegét. Tehát a részletekre vonatkozólag nem is tehetünk nyilatkozatot. Egész általánosságban azonban kénytelenek vagyunk megjegyezni, hogy a lapok nagy örömet nem egészen értjük. Nem tudjuk, valószínűleg ők maguk sem igen tudják, minek is örülnek tulajdonképen.

Allítólag a rendelkezés humanus volta örvendezteti a szívüket. Ha nincs részletes osztályozás, ha nincs az elért eredménynek fokozata, könnyebb a tanuló sorsa, kevesebb a tanító munkája és kisebb felelősség terheli a lelkiismeretét. Nem kell a hiúságot kihasználni, nem szabad ráépíteni, az osztályozást rá kell bízni az életre. Mondják.

Jól mondják?

Mi azt tartjuk, hogy *nem*. És véleményünket egy pár szóban meg is indokoljuk.

Előreboesátjuk, hogy a humanitásnak az iskolai nevelésben barátai vagyunk a legszélsőbb határig. Ez a határ ott végződik, ahol a humanitás veszélyezteti magát a célt. Veszélyeztetve van pedig a cél akkor, ha az értelmi nevelés, illetőleg az ismeretszerzés terén a legnagyobb sikert a tanulónak legkisebb aktív közremunkálásával akarjuk elérni. Az élet legnagyobb, legszebb igazságai közé tartozik, hogy az értelmi kincseket nem adják sem ingyen, sem pénzért. Azon kincsek egyik legbecesebbje ez, melyet az *egyénnek magának* kell megszereznie. És pedig fáradságos munkával. A fáradságától *senki* fel nem menthető. Az értelmi nevelés javításának, a didaktika és methodika fejlődésének egyetlen dicső feladata, hogy arányt teremtsen az értelmi kincsek és a rájuk fordított fáradság között. A gyermek iskolai munkája épen olyan felelősségteljes komoly munka, mint a felnőtt emberé. Ezt játékká tenni, vagy túlságosan megkönnyíteni egyértelmű lenne a most is elégtelen eredmény lefokozásával. Az iskola az élettől nem különálló valami, hanem maga is élet: a még nem eselekvő, de produktív élethez erőt gyűjtő apróbb emberek munkás élete. Előkészítője az életnek. A hatásnak részben ugyanazon eszközei érvényesülnek benne, amelyek a felnőttek társadalmában.

Ezek között a ható tényezők között egyik legelső az ambíció, vagy ha úgy tetszik, a hiúság. A felnőttek társadalmában a becsvágy

egyik legnagyobb mozgató ereje a legdicsőbb alakoknak. Ha ezt rendén levő dolognak találjuk, ugyan miért gáncsoljuk a becsvágyat, ezt a nagy hajtóerőt a gyermekek és ifjak társadalmában? E hajtóerő mellőzésében igazán nincs semmi ráció. Ha nem volna iskolai osztályozás, fel kellene azt találnunk!

Azt mondják, bizzuk az életre az osztályozást. Az iskola is élet. Szokja meg benne a gyermek, hogy tehetség és szorgalom értékelés tárgyai. Aki az iskolában ezt megtanulja, könnyebben megbirja az élet, a munkás élet kalkulált osztását. Ezt az osztályozást ma is igen sokan nehezen bírják. Ezeknek a száma még nagyobbra nőne, ha az előzetes osztályozás hozzá nem szoktatná legalább egy kissé őket.

Az osztályozás fenntartását javasolja még két szempont. Egyik az igazságosság, a másik a demokrácia szempontja. Az igazságosság szempontja az igazságos értékelést követeli. Sokkal több nevelői értéke van ennél, mint üres jelzőszavak után indulva gondolnók.

De talán még ennél is fontosabb a demokratikus szempont. Az értelmi pályákon dúló s egyre fokozódó harcban a szegények, a támogatók nélkül állóknak a legtöbbször egyetlen támogatójuk a bizonyítványuk. Szűnjék meg az osztályozás, elesnek ettől is. Még inkább elzáratik előlük az érvényesülés útja, szerencsétlenségükre önmaguknak és nagy veszteségére a társadalomnak. Ezeket bizony nem fogja majd osztályozni az élet, mert nem juthatnak abba a helyzetbe, hogy osztályozhassa őket.

Az osztályozás mellett felhozottakkal nem akarjuk azt mondani, hogy osztályozási rendszerünk (főleg a népoktatás terén) teljesen kifogástalan. Sőt, Elismerjük, hogy javításra szorul. És pedig két irányban: 1. redukálандók az értelmi nevelés terén elért siker megméréseire felállított fokozatok száma, a középiskolákkal azonossá teendő; 2. az osztályozásnál több figyelemre méltatandó a hajlam és tehetség. Győr. *Ember János.*

EGYESÜLETI ÉLET.

Katolikus tanítók díszülése X. Pius pápa jubileuma alkalmából. Az egész ország tanítóságának szíve föllobbant, hogy mély hódolatát, és ragaszkodását fejezze ki X. Piusz Ő szentsége iránt. Augusztus 21-én gyűltek egybe szép számmal a Szent-István-Társulat dísztermében, ünnepi díszülésre. Ezt megelőzőleg a Jézus szent Szíve templomában *Szentgyörgyi Jordán Károly* apát tartott *Te Deumot*. Az ünnepélyes ülés a pápai himnus lelkes hangjai mellett kezdődött, mely után dr. *Szentgyörgyi Jordán Károly* mondott magasztalású ünnepi beszédet. Ezután felolvastattott gróf *Zichy Gyula* pécsi püspök, díszelnök, következő üdvözlő szövege: *Őszinte sajnálkozásomat fejezem ki, hogy a díszközgyűlésen való személyes megjelenésben akadályozva vagyok. A katolikus tanítók nagyérdemű országos bizottságának legmélyebb hódolatát terjesztem a mai lélekemelő jubileumi díszgyűlés alkalmából Szent-séges Atyánk elé, ki a bíboros államtitkár útján a következő sürgőnyt méltóztatott kezemhez juttatni: A Szent-*

séges Atya köszönetét fejezi ki Méltóságodnak és mind-anryioknak, kik a jubileumra egybegyűltek és a kért apostoli áldást szeretetteljesen küldi mindnyájokra. Sziveskedjék Nagyságod, a fentieket közölni. Fogadják a kath. tanítók védőelnököknek főpásztori üdvözlését azon hő óhajttal, hogy a nagyérdemű bizottság fontos munkája egyházunk és hazánk javára gyümölcsözők. Gróf Zichy Gyula pécsi püspök. Ember Károly lovag a katolikus tanítók nevében halát mond a védő-elnök szíves üdvözléséért. Bertalan Vince terjesztette elő ezután a hódoló feliratot, melyet Ő Szentségéhez 50 éves papi jubileuma alkalmából intéz a katolikus tanítóság. Pfeiffer (Udvardy) József lelkes ódája után, melyet nagy tetszéssel fogadtak, Ember Károly lovag szólott, kifejezést adván azon benső meggyőződésnek, hogy midőn Ő Szentségét, X. Piusz ünnepeljük, a magyar katolikus tanítóságból nem üres szó, frázis, hanem az igaz benső meggyőződés hangja szól. A katolikus tanítóság igaz hódolattal, hűséges ragaszkodással viseltetik a Szent-szék iránt. Azon erős kötelekeknek, mely a múltban a magyart a Szentszékhez fűzte, ez alkalom is legyen egyik megszilárdítója. Ezzel a magasztos díszülés véget ért, mely után az országos bizottság közgyűlése folyt le, melyről jövő számunkban közlünk tudósítást.

IRODALOM.

A Szent-István-Társulatnak az 1908-9. iskolaévre érvényes hivatalos tankönyvjegyzéke kívánatra ingyen és bérmentve haladéktalanul megküldetik. Tartalmazza az elemi és felsőbb nép- és polgári iskolák, tanítóképzők és egyéb oktatási intézetek használatára egyházhatalossággal és miniszterileg is engedélyezett tankönyveket és tanszereket.

Kitünő jövedelemforrás tanítók részére! A Szent-István-Társulat méltányolván a t. tanítói karnak a Társulat irányában tanusított támogatását, viszonzásul oly kedvezményben részesíti, mely *semmi áldozatot nem kíván, csekély fáradsággal jár* és mégis *jelentékeny hasznot* eredményez. A Szent-István-Társulat ország-szerte ismert és kedvelt **népiratkáit** hámulatos olvasó árban bocsátja a t. tanítói kar rendelkezésére. Ha 10 koronán felüli összegben készpénzért történik a rendelés, akkor a bolti árból *50% engedmény* jár. Ha az iskolaszéki elnök (plébános) személyes jótállásával hitelre történik a rendelés, akkor a bolti árból *40% az engedmény*. T. kartársainknak különös figyelmébe ajánljuk e kizárólag csakis a néptanítói kar részére tett páratlan engedményt. A magyar kulturát terjesztik, ha a *népiratkák* jeles füzetivel kiszorítják a nép otthonából az ártalmas ponyvairodalmat s egyúttal jóakarattal s csekély fáradozásuk **busás jövedelmet** hajt. A népiratkák magyar, tót, román és illyr nyelven jelentek meg. Részletes árjegyzéket szívesen küld a *Szent-István-Társulat*, Budapest VIII., Szentkirályi-u. 28.

A most megjelent Tanítók Évkönyvéről a napisajtó a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik. A *Magyar Állam* így ír róla: **«Tanítók Évkönyve**, Szerkesztette *Wohlmuth Ernő*. Budapest, kiadja a Szent-István-Társulat, 1908. Ára 1 korona. A régi világban beérték az emberek egyféle kalendáriummal. A komáromi vagy löcsei kalendáriomot egyformán megvette úr és paraszt, tudós és

tanulat a neki sokkal Elelme mára az ille valóság jére. A ha kon nem a szolgá mintas reknek ilyent olyan piacón érdemük amire visszön könyvt kath. szervező szólna likus s becses is. Az désekr S a ci ujjábó széper székes Társul lat iga Károly Medgy E. Ján Lanze Ernő, segédk katol mébe.

AE
I. Kész. kath. tették János. XXVII. gorúar magya értelm formán tek oly véve l beszé szolgá magya mozdí kath. ezen k könyv arra, l *Oleas* tanító szerké *horvát* A kör módsh szeres ból. A III. os könyv felhív is isn **M** ros ő nelmi

tanulatlan s vékonyka tartalmából mindegyik kiokumláta a neki szóló tudósításokat. Ma már e tekintetben is sokkal inkább szeretjük és megkívánjuk a kényelmet. Élelmes könyvkiadók minden rendű-rangú ember számára más naptárt szerkesztetnek, mindegyiket megtömik az illetők foglalkozását illető cikkekel s így a naptár valóságos kalauz lesz egy-egy életpálya minden útvesztőjére. A Szent-István-Társulat eddig ilyen szak-naptárt — ha komikum nélkül lehet e szökötést megkísérelni — nem adott ki. Megelégedett a nagy tömegek kívánságait szolgáló népnaptárral — igaz, hogy e tekintetben szintén mintaszerűt adott. Most tett először kísérletet szakembereknek szóló évkönyvvel: a tanítók számára készítettet ilyent s a kísérletezésnek mindjárt első eredménye olyan munka lett, amelynél jobbat a magyar könyvpiacra még nem láttunk. *Wohlmuth Ernő* gondosságának érdeme a *Tanítók Évkönyvének* sok jellessége. Megtaláljuk ugyanis e könyv gondos összeállításában mindazt, amire a tanítónak az iskolával való minden elképzelhető viszonylatában szüksége lehet. Tanterv, tankönyvek, népkönyvtárak, egyházi és világi felsőbbiségek, a hazai kath. irodalom jeles újdonságai, a katolikus tanítók szervezetei és egyesületei — minderről bő tudósítások szólnak s e tudósítások közé ékelődik a magyar katolikus szellemi élet vezéreinek olyan cikksorozata, amely becsessé teszi a könyvecskét a nem tanítók számára is. Az égető társadalmi, szociológiai s oktatásügyi kérdésekre jobbnál-jobb tanulmányok adják a feleletet. S a cikkek nem amelyen kalendárium számára a kabát újjából kirazott dolgozatok, hanem egytől-egyig alapos, szépen, gondtal megírt munkák. *Prohászka Ottokár* székesfehérvári püspök, *Giussacini Sándor*, a Szent-István-Társulat alelnöke, *Erdősi Károly*, a Szent-István-Társulat igazgatója, *Göröcsini Dénes*, *Ember Károly*, *Heródi Károly*, a vakok intézetének igazgatója, *Komócsy István*, *Medgyesi János*, *Paeseri Károly* kir. tanfelügyelő, *Horváth E. János*, *Bertalan Vince*, *Dobos János*, *Székely Károly*, *Lavzerits Antal* és maga a gondos szerkesztő, *Wohlmuth Ernő*, irták e cikkeket. *Tanítóknak megbecsülhetetlen segédkönyvük lesz e munka*, melegen ajánljuk tehát a katolikus iskolák minden barátjának jóakaró figyelmébe.

ABC és Olvasókönyv nyelvyakorlatokkal. I. Kész. Az osztott és osztatlan nem magyar tanítási nyelvű kath. népiskolák II. osztálya számára. Irták és szerkesztették: *Ember Károly*, *Margittay József* és *Mihalicska János*. Kiadja a Szent-István-Társulat. Az 1907. évi XXVII. t.-c. intézkedései a magyar beszéd tanítását szigorúan előírják nemcsak az államsegélyt élvező nem magyar tanítási nyelvű iskolákra, hanem a törvény 19 §-sa értelmében minden nem magyar nyelvű népiskolára egyformán. A kath. népiskolák ez ideig még nem rendelkeztek oly olvasó- és nyelvyakorlókönyvvel, amely szorosan véve kath. iskolák számára iratott volna és a magyar beszéd tanítását szigorúan a direkt módszer alapján szolgáltató. E hiányon segít a Szent-István-Társulat s a magyar beszéd tanításának sikeres oktatását óhajtja előmozdítani akkor, midőn a nem magyar tanítási nyelvű kath. iskolák új tantervének megfelelően szerkesztett ezen kézikönyveket az 1908—9. tanévre kiadja. Ezen kézikönyveket szerkesztő tantervűk neve elég granatiát nyújt arra, hogy a Szent-István-Társulat kiadásában megjelenő *Olvasó- és nyelvyakorló* könyveket az érdekelt hazai kath. tanítóság teljes bizalommal fogadhassa. Szerzők úgy szerkesztették könyveiket, hogy azokat német, tót, román, horvát, szerb, tanyelvű iskolák egyformán használhassák. A könyvek módszere a gyakorlat által kipróbált direkt módszer, amelynek alkalmazásához szerzők rövid módszeres utasítást csatolnak a tanítók tájékoztatása céljából. A jövő iskolai évre megjelenik még a II. rész a III. oszt. és a III. rész IV. oszt. számára. A kath. tankönyvpiacra megjelenő ezen várva-várt tankönyvekre felhívjuk olvasóink figyelmét. E könyveket részletesen is ismertetni fogjuk.

Megei földrajzok. A földrajz tárgyánál fogva szoros összefüggésben van a természettudományi és történelmi tárggyal s azért tantervünk is szerves kapcsolatba

hozza e három ismeretkört, E főszempont jut érvényre a Szent-István-Társulat megei földrajzaiban és pedig oly mértékben, hogy a hivatalos bírálók a legnagyobb elismeréssel adóznak érte. Tömören, a lehetőségig összevontan s épen ezért könnyű áttekinthetőséggel vannak írva e könyvek, világos és szép nyelvezettel s nem a megszokott száraz iskolai tankönyvstílusban. Rövidségük dacára minden lényegest magunkban foglalnak: a földrajzi alapismereteket, az életviszonyok ismertetését az éghajlattal s a gazdasági élettel kapcsolatban, a földrajzi helyekhez kapcsolódó nevezetesebb történelmi eseményeket és kulturtörténelmi adatokat, stb. E földrajzok túlnyomó része *Győrffy János*, a kiváló tankönyvíró szerkesztéséből került ki s már ez a körülmény is bizonyíték arra, hogy e könyvek a tanítóknak valódi előnyére s a tanulóknak hasznára és örömeire fognak válni. A könyvek pedagógiai értékét nagyon emeli számos szép illusztráció, a hozzájuk csatolt megei térkép, a nagybetűs, tiszta, éles nyomás. Áruk a minimumra van szabva. Megismerés és használatbavétel végett kért mutatványpéldányt nyilvántolt óhajra szívesen küld a kiadóhivatal (Budapest VIII. Szentkirályi-u. 28.): Eddig a következő földrajzok jelentek meg: *Abauj-Torna mege* és *Kassa város földrajza*. Ára 52 fillér. *Arad mege* földrajza. Ára 40 fillér. *Baranya mege* földrajza. Ára 40 fillér. *Bars mege* földrajza. Ára 40 fillér. *Bihar mege* és *Nagyvárad város földrajza*. Ára 56 fillér. *Borsód mege* földrajza. Ára 52 fillér. *Csongrád mege* földrajza. Ára 52 fillér. *Fejér mege* földrajza. Ára 40 fillér. *Győr mege* földrajza. Ára 40 fillér. *Háromszék vármegye* földrajza. Ára 40 fillér. *Jásznagykunszabolnok mege* földrajza. Ára 32 fillér. *Nógrád mege* földrajza. Ára 36 fillér. *Nyitra mege* földrajza. Ára 40 fillér. *Pest mege* és *Budapest földrajza*. Ára 48 fillér. *Pozsony mege* és *Pozsony város földrajza*. Ára 48 fillér. *Somogy vármegye* földrajza. Ára 48 fillér. *Torontál mege* földrajza. Ára 40 fillér. *Vas mege* földrajza. Ára 40 fillér. *Veszprém mege* földrajza. Ára 40 fillér. *Zala mege* földrajza. Ára 32 fillér. *Zemplén mege* földrajza. Ára 40 fillér. Sajtó alatt van és néhány nap múlva elkészül: *Komárom*, *Hont*, és *Szabolcs*, mege földrajza.

Győrffy Jáános: A magyar nemzet története, kapcsolatban a világtörténet főbb eseményeivel, a népiskolák felső osztályai számára. Az a körülmény, hogy a könyvecske rövid idő alatt immár negyedik, kiadásban jelenik meg, élénk bizonyítéka elterjedtségének használhatóságának. 94 oldalon, amelyből azonban még jelentékeny részt elfoglal a 22 kép, adja elő szerző mindazt, amit a tanterv előír: ebbe a könnyen áttekinthető térbe szakavatottsággal birt beléhelyezni hazai történelmünk-ből minden lényegest s a világtörténelem eseményeiből is a kimagaslókat vagy velünk vonatkozásba levőket. Ez a rövidség és mégis teljesség az, ami a könyvet tanítóink és tanulóink előtt vonzóvá, értékessé és használhatóvá teszi. Élénk magyaros nyelven, világos, könnyen érthető stílusban vannak megrajzolva a letűnt korok képei. Nagy gondot fordított szerző az egyes fejezetek arányosságára, hogy az egy-egy szakaszba fölvetett anyag, mely magában véve kerek, befejezett egészet alkot, egy-egy óra alatt könnyen elvégezhetővé legyen. Nagy előnye az is a könyvnek, hogy a tanító elbeszélésének alapjául használhatja, nyomról-nyomra követheti, szóval vezérkönyvül használhatja, mely megóvja a tervszerűtlen beszövésektől s az időfogyasztó, figyelmet szétzózó elkalandozástól. Az egész könyvön meglátszik hogy a történelem anyagán teljesen uralkodó jeles pedagógus műve. Ára 48 fillér. Tiszteletpéldányt küld a Szent-István-Társulat.

Gazdasági ismétlőiskolai tankönyvek 1. *Dreisziger F., Szokoly és Rovó L.: Olvasmányok az általános és gazdasági ismétlőiskolák számára.* Ez az olvasókönyv leginkább a fiúismétlősöknek való. A könyv magában foglalja az ismétlőiskola mindhárom három évfolyamának olvasmányait. S egyaránt használhatják olyan helyen, ahol minden ismétlő évfolyamot külön tanító oktat és olyan helyen is, ahol csupán egyetlen tanítóra nehezedik az ismétlőiskola vezetése. Ahol minden évfolya-

mot külön tanító tanít, ott az első évfolyamban a könyv első részét, a másodikban a könyv második és a harmadikban a harmadik részét kell tárgyalni. Ahol egyetlen tanító vezeti az ismételőket, ott a három évfolyamot egy csoportba foglalja és egyszerre tanítja a tanító. És pedig az egyik évben az első, a másik évben a második részt és a harmadik évben a harmadik részt. Amint látszik, ez a könyv is a váltakozó párhuzamos menet szerint van szerkesztve, és magában foglalja az ismételőiskola összes tanulmányait a hittan és számtan kivételével. Az olvasmányok mind irodalmi színvonalon állanak. A kérdéseket a mindennapi iskolában való módtól eltérő szempontok szerint tárgyalják a szerzők. A gyakorlati szempont az uralkodó mindenik olvasmányban. *Kiadó gondot fordít e könyv a fiúknak való gazdasági tudnivalóira.* Ez a könyv legnagyobb és legerősebb része. Szelleme keresztény és magyar nemzeti. Több évi használat bizonyítja jóságát. *2. Dicsőfő E., Győrffy J. és Rovó L.: Olvasókönyv a gazdasági és általános leányiskolák számára.* Ez a könyv éppen olyan szerkesztett, mint a fiúk olvasókönyve. Tehát a többtanítás és az egytanítás gazdasági ismételőiskolákban egyaránt használhatják. Tartalma alapján ugyanaz, eszámán a lányok igényeivel szemben. Ez történik a szirképző olvasmányokkal, a történelemmel s kiváltképpen a gazdasági és háztartási olvasmányokkal. Az utóbbi tekintetben bizonyos hasonlóságokat mutat az angol eselődépző-iskolák olvasókönyvéhez, amennyiben a háztartás legtöbb praktikus tételét felöleli. Az olvasmányok szelleme, színvonala és földolgozási módja is megegyezik a fiúk olvasókönyvével. Tanító urak mutatványokért forduljanak a kiadó Szent-István-Társulathoz (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.).

A társadalomtudomány tankönyve. Mint a virágoknak, a szindaraboknak vagy a képeknek, az egyes tudományágaknak is megvan a maguk divatja. Egyszer a történelem, máskor a természettudományokért vagy a filozófiáért lelkesedik a profanum vulgus. Lelekedése természetesen csak a külsőségeket illeti. Hall felkap és tovább ad jelszavakat és terminus technikusokat; beleilleszti ezeket szellemi életébe, sőt részben hozzájuk is igazítja azt. Szerenese, ha kaphat jó kompendiumokat, ugyesen szerkesztett kézi könyveket, mert ez esetben legalább tudhat is valamit azon jelszavak lényegéről és értékéről, amellyel jóbiszeműleg vagy nagyképződve, de általában dobálódik. Ma a szociológia ez a felkapott tudományág. Boldog-boldogtalan a társadalomtudomány elveire és igazságaira hivatkozik. Társadalomtudományi lelem, Isten tudja hány századszor újra feltalálják a megunt banálisokat ugyancsak rágós szellemi pacalját s a divatos társadalomtudomány egyes hangoztatása kényelmes ösvényt irrogat könyvekkel és köpenyforgatással dolgozó egyes történelmek. Ezer szerenese, hogy a divatos tudomány művelői között akadnak lelkes és becsületes tudósok, akik nem a divatot, hanem a tudományt látják és nézik a tárgyban. Most megjelent könyve után itélve ilyennek látszik Wahlner Béla, rozsnói teológiai tanár, mert Társadalomtudomány könyve című munkája a legjobb ilyenmő magyar munkák közé tartozik, sőt sok tekintetben hégzappótlónak és egyedülnek mondható. Theologusoknak akart tankönyvet írni, de okulhatnak és épülhetnek munkáján nemesak a klerikusaink, hanem minden művelt magyar ember. Három nagy részre osztott könyvében — társadalmi erkölestan, társaságtan és társadalmi gazdaságtan — analizálja, megmagyarázza, megírja a társadalomtudomány minden kérdését, ismereti azok történetét és irodalmát; felvonalatja a pro- és kontra argumentumokat s mindenütt jelzi az anyaszentegyház álláspontját. Szent Tamás, Svarcz, Belarmin, Costa-Rosetti, Biedlerlach, Pesch, Perin és Cathrein a mesterei, s az a legfőbb érdeme, hogy olvasóiban kedvet támaszt a tárgy továbbtanulmányozására, az itt néha csak érintett kérdésekben való elmélyedésre. Melleg ajánljuk olvasóinknak ez érdekes munka megszerzését és attanulmányozását. Ha Magyarországon a művelt emberek csak akkor szólnának bele társadalomtudományi vitákba, mikor a hozzászólás jogát a Wahlneréhez ha-

sonló alapos munkák áthöngzésével már megszerzték maguknak, akkor egészen más lenne a szociológiai viták színvonala s az ezekből fakadó mozgalmak iránya s a népbolondító, hazug jelszavakkal dolgozó, lelkiismeretlen feületességnek egy-kettőre nyaka szakadna. Dr. Wahlner Béla könyve megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében (IV., Keckeméti-utca 2.) Ára 5 korona. Hasznos és bőségesen kamatozó befektetés az érte adott pénz.

A számtanításról.

(U. L. úr válaszára.)

A pótkivonásra nézve nincs mit hozzátennem a Vkönyvhöz; de hogy kitől és miből kölcsönzünk, azt megmondhatom. Váltószámegyemen a váltó képviseli a számoló főt, amint abból, mint tartalékból kölcsönzünk X-et a helyternek, úgy ebből én adom kölcsön a tízest.

A toldás-módszert nem kárhoztatom, csak hogy természetesebb az adott példában így számolni: 6 meg hány az 4 és X (felírom)? $6 + 4 = 10$ (vagy 8) az Xes4; a (kölcsön) X helyett levonásba viszek 1 tízest; $10 - 4 = 6$ és 1 (vagy 8) az Xes1. stb. Ez sem egyéb, mint az idézett elv alkalmazása.

A tört iskolai írása (pl. 2s) épúgy nem ütökzik a helyrendszerbe, minthogy $3^2 = 9$ -et senki sem olvashat 32-nek.

A magas számokról mondottak önkényt esznek váltószámegyem használatánál, mert ez világosan szemlélteti a milliót egységében és helyképzőiben akár az egyedig: 999,99X.

A jó könyvről azt mondják: vedd és olvasd; számítógépről az mondható: vedd és használd!

Azon gyermek-pszichológián épült ez 10 év előtt, amelyen most vesződnék chronométerrel. Nagykoroson. Eben M.

VEGYESEK.

Tanszereket és teljes iskolai berendezéseket jutányosan és előnyös fizetési feltételek mellett szállít s költségvetésekkel készséggel szolgál a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése r. t. Budapesten.

Tájékoztató a kath. polgári leányiskolák tantervére és tankönyveire vonatkozólag. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium által kiadott polgári leányiskolai tantervet csak az állami, községi, társulati és magán polgári leányiskolák kötelesek életbe léptetni, a hitfelekezeti nevezetesen a kath. polgári leányiskolák (zárdai polgári iskolák) számára a nagyméltóságú püspöki kar írja elő és adja ki a tantervet az 1868. XXXVIII. t.-c. értelmében. A kath. polgári leányiskolák főtiszt. előjáróit ennél fogva tisztelettel értesítjük, hogy az állam által kiadott tanterv reájuk nézve nem kötelező. A nagymélt. püspöki kar nevében a díbornokhercegprimás már utasította a Tanácsot, hogy a miniszteri tanterv alapján a kath. polgári leányiskolai tantervet sürgősen elkészítse. Mindaddig tehát, míg a kath. polgári leányiskolai új tantervet a nagymélt. püspöki kar ki nem adja és elő nem írja, intézeteink (zárdák) a régi kath. polgári leányiskolai tanterv szerint kötelesek tanítani, s így az eddig használt tankönyveket továbbra is használhatják, föl-

téve, működő polgári sulyozlak szkiadot hatók, felsőbb zökbet szabál, fegyel nem a Társul leányis szüks nagyon nak a ben. A könyv leányis kiadot évre elüljár mélt. teret haszná az 190 István részint szülnek latra l

les lev sze

Ny tanító 800 k állams nak es nak el nyokka az iske foglal A g tói állá fizetés nak fé nyek a Va szepten folyam lasztas tember könyha földnu per 4 l kor szállít rozs, körülb tyasótl élvezet 24-én és sem állás s vereb

téve, hogy azok a nagymélt. püspöki kar megbízásából működő kath. tankönyvizsgáló bizottság által kath. polgári iskolák számára engedélyezve vannak, mert hangsúlyozzuk, hogy kath. tanintézetekben csak a kath. iskolák számára engedélyezett s a Szent-István-Társulat által kiadott hivatalos jegyzékbe fölvetett tankönyvek használhatók, úgy a polgári leányiskolában mint általában a felsőbb leányiskolákban, az elemi és a tanító-, tanítónőképzőkben is. *A nagymélt. püspöki kar által kiadott fegyelmi szabályzat I. fejezet 4. §-a o) pontja értelmében a tanító fegyelmi vétséget követ el, hogya az egyházhatalóság által nem engedélyezett tankönyvet használ. A Szent-István-Társulat gondoskodni fog, hogy az új kath. polgári leányiskolai tantervhez kellő időben megjelenítse a szükséges tankönyveket s a kath. polgári leányiskolák nagyonfisztelendő vezetősegei akadálytalanul választhassanak a megfelelő és megbízható szellemű kath. tankönyvekben. Az 1908—9. tanévben tehát még a régi tankönyvek használhatók, mert az új kath. polgári leányiskolai tanterv a kath. Tanügyi Tanács által a most kiadott állami tanterv alapján csak az 1909/1910. tanévre készítheti el. A kath. polgári leányiskolák főt. eljárásságait arra kérjük, hogy várják be, míg a nagymélt. püspöki kar az új kath. polgári leányiskolai tantervet kegyesen kiadja és az egyházi jóhatóság annak használatát elrendeli, ami minden valószínűség szerint az 1909—10. tanévre megtörténik és ez időre a Szent-István-Társulat kath. polgári leányiskolai tankönyvei is részint átdelegozva, részint mint teljesen új könyvek elkészülnek, hogy azután azokat a kath. intézetek használatra bevezessék.*

Felölös szerkesztő: **Ember Károly.**

Kérelem! Zavarok és késedelmek elkerülése végett, minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

Nyitrajablonic róm. kath. iskolaszéke egy rendes tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés: hitközségtől 800 kor., törvényes lakás és 20 kor. kertilletmény; államszegély 200 kor. és esetleges korpótlék. Pályázhatnak csak okleveles férfitanítók. Kántorságban jártasoknak előny. Köteleességek a díjlevélben. Összes okmányokkal felszerelt kérvények *augusztus 26-ig* bezárolag az iskolaszékhez küldendők. Az állás szeptember 1-én foglalandó el. Iskolaszék. 297 2—2

A győr-zsámolyi róm. kath. iskolaszék osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 1000 kor. törzsfizetés, egy szoba, és 1/4 hold kert-illetmény. Pályázhatnak férfiak és nők. Pályázati határidő *aug. 30.* Kérvények az iskolaszék Elnökséghez címzendők. 330 1—1

Vajki (Nyitra m.) róm. kath. kántortanítói állásra *szeptember 13-ig* pályázat hirdetetik. Kellőleg felszerelt folyamodványok a plébániahivatalnak küldendők. A választás, melyhez személyes megjelenés kívántatik, *szeptember 17-én* délelőtt ejtetik meg. Jövedelme: két szoba, konyha, kamara, istálló, a községtől: 600 kor. és 100 kor. földmunka-és kertválság címén; tandíj mindennapiak után per 4 kor. összesen átlag 280 kor., ismétlősök után per 1 kor. összesen átlag 280 kor. 3 öl hasábfu udvarba szállítva, melylyel tanterem is fűtendő, 11 pozs. mérő rozs, 6 m. hold föld saját erejével művelendő, stóla körülbelül 30 kor. szentmisaalapítványokból 22 kor. osztásútés 8 kor. A megválasztott ezen felsorolt jövedelem élvezetében az özvegyi jog miatt csakis 1909. január 24-én lép: addig a községtől havonként kap 80 koronát és semmi mást. Tót nyelvenk bírása is kívántatik. Az állás szeptember 21-én elfoglalandó. Vajk u. p. Barsverebély *Liss Ignác* plébános. 323 1—1

Nagyülésen (Bars m.) kántortanítói állás betöltendő. Javadalmazása: 2 szoba, konyha, kamra, istálló, szin, sertésöl. Gyümölcskert, 3 hold szántó, 4 hold kaszáló. Legeltetési jog két sertésre, 32 szekér vegyesfa: 13 hektoliter rozs, 13 hektoliter árpa. Munkaváltság 92 kor. Stóla egyéb illetményekkel 60 korona. Államszegély (most kérelmeztek) 320 korona. Tandíj 260 korona. Tannyelv tót-magyar. Pályázati határidő *szeptember 6-ika*, ugyanakkor próbaorgonálás és választás lesz, mely napra személyes megjelenés megkivántatik. *Elnökség.* Nagyülés u. p. Ujbánya. *Margarin István* plébános. 341 1—1

Zsély (Nógrád m.) községben róm. kath. osztálytanítói állás szervezetett 1000 korona fizetéssel és 100 korona lakbérrel. Kézimunka tanításban jártas okleveles tanítónők pályázhatnak. Pályázat határideje *szeptember 5.* Állás elfoglalandó szept. 15-én. Folyamodványok iskolaszékhez Zsélybe küldendők. *Szekessy János* iskolaszéki elnök. 340 1—1

Barslédecz (Bars m.) róm. kath. iskolájánál osztálytanítói állásra *szeptember 14-re* pályázat hirdetetik. Okleveles férfitanítók pályázhatnak. Tannyelv: magyar. Javadalma: 1000 korona évi fizetés. Az állás a kilátásba helyezett 900 korona államszegély kiutalása után foglalható el. Lakása: két padlózott szoba és nyit konyhából áll. Kellően felszerelt kérvények a barslédeczi róm. kath. iskolaszék elnökehez küldendők. Személyes megjelenés előnyös. Barslédecz u. p. Nyitra-Ghymes. *Borbás László* plébános, iskolaszéki elnök.

A negyedi róm. kath. kántortanítói állásra *szeptember 8-ig* pályázat hirdetetik. Választás szeptember 13-án lesz. Vagy a pályázati idő alatt, vagy a választás napján személyes megjelenés kivántatik. Lakása: 2 szoba, 1 konyha, 1 kamara, 1 pince és 1 istálló. Javadalma: kántorság címén 29626 öl jó minőségű szántó, 4050 öl kaszálás, 6016 öl rét, 408 öl konyhakert, összesen 40 ezer öl, mely 2400 kor.-t jövedelmez. Párber címén 28 kor. és 28 méc gabona: 5 öl puha hasábfu: munkaváltság 68 kor., osztásútés 12 kor. Alapítványi misék 80 kor., stipendium 40 kor., stóla kb. 100 kor., uradalomtól ártéri hozzájáruláskép 24 kor. 17 fill. Tanítói címen kap az uradalomtól 32 kor. 60 fillért. Jövedelméből fizeti az összes adót ártéri hozzájárulást és minden néven fölmerülhető terheket. Öntudatos, gyakorlati katolikus kántort keresünk, aki örömmel vesz részt keresztény társadalmi életben. A kérvények fűző ifj. *Morvay Lipót* tanfelügyelő espereshez Zsigárd (Pozsony m.) címzendők: egyidejűleg a pályázók rövid élettörténetüket küldjék be a negyedi róm. kath. iskolaszéknek. *Kubicza Terencziusz* isk. elnök. 343 1—2

Csákokoz (Hont m.) fiókegyházbeli férfitanítói állásra pályázat hirdetetik. Fizetése 1000 korona, ebből 656 korona államszegély, a többi iskolafenntartóktól pénzben, terményben és földben. Két szoba, konyha, kamra, istálló, kert. Tót nyelv bírása megkivántatik. Állás szept. 1-én elfoglalandó. Megválasztott vasuti állomástól kap fuvart. Kérvények *augusztus 30-ig* alulirothoz küldendők. Bozók (Hont megye) *Novotny János* tanfelügyelő alesperes-plébános. 344 1—1

Egri érseki megye.

A keresztespüspöki róm. kath. iskolaszék egy tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: az új tanítói lakás felépüléséig csak egy szobás lakás és ezer korona. Köteleessége: az iskolaszék által reábizott osztályokat önállóan vezetni, az ismétlőiskolások tanítása. Isten-tiszteletekre az iskolásokat vezetni és ott reagok felügyelni köteles. Ha kántori teendőket végezni tud előnyben részesül és némi mellék jövedelemre is számíthat. A pályázati kérvények beadásának a határideje *szeptember 3-ig* bezárolag. A kérvények *Koncz Lajos* iskolaszéki elnök címére küldendők Keresztespüspöki u. p. Mezőkeresztes (Borsod megye) 349 1—2

Besztercebányai egyházmegye.

Vámos (Zólyom m.) fiókhitközség róm. kath. iskolaszéke kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelme: f. é. október 1-től egészen új két szobából és mellék-helyiségekből álló lakás, a templom körüli kert és rét él-

vezete: a hitközség pénztárából 233-84 kor., Breznóbánya sz. kir. város pénztárából 41-88 kor., a besztercebányai székeskáptalantól 41-28 kor., a magy. kir. bányakincstár társ-pénztárából 54-56 kor., tandijból a mindennapi és ismétlő tankötelesek után 140 kor., 15 pozsonyi mérő rozs 90 kor., 15 pozsonyi mérő zab 48 kor., fajáradóság 350 kor., 15 bécsi mázsa széna 72 kor., 1/2 urbéri telek utáni legelőilletmény 40 kor., stolaris jövedelem ötévi átlag szerint 23-20 kor., összesen legkevesebb 1200 kor. Rendes teendőm kívül a kántortanító köteles hetenkint egyszer Jarabó főkközségbe kimenni és a tanköteleseket oktatni. Tannyelv magyar, de a felnőtt hívekre való tekintetből a pályázó köteles a tót nyelvet is beszélni. Keresztlevél, házassági, esetleg a szabad állapotot igazoló lelkeszi bizonyítvány, tanképesítő oklevél, működési és erkölcsi bizonyítvány mindazon helyekről, ahol pályázó volt, eredetben vagy hiteles másolatban esatolandó a kérvényhez, mely *augusztus hó 25-ig* alulírotthoz Breznóbányára küldendő. Választás a templomi próba után augusztus 30-án d. e. 11 órakor. A megválasztott jövedelmét az állásnak legkésőbb szept. 25-ig való elfoglalásától élvezi *Matvánk Mihály* ker. tanfelügyelő, plébános és isk. székélnök. 256 3—3

Csanádi egyházmegye.

A menyhazai (Arad m.) róm. kath. kántortanítói állásra oly okleveles tanítónok pályázhatnak, kik a templomi kántorságban teljes jártassággal bírnak. A megválasztott kötelessége VI. osztályú vegyes iskola tanítása, kézmunka- és ismétlőoktatás, továbbá a templomi kántorkodás. Javadalma: Kézpénzben 600 korona, 20 korona iróadalmány, 44 korona földhasznóbér 12-30 hl. buza, 12-30 hl. kukorica 34-5 méter tűzifa melyből az iskola is futendő. Két szoba, konyha, kamra, pince és kázkertből álló lakás. Kérvények a róm. kath. plébániához címelve, *f. hó 25-éig* benyújtandók. *Ballauer Kristóf* plébános. 315 1—1

Győri püspöki megye.

A boldogasszonyi (Moson m.) róm. kath. népiskolánál egy osztálytanítói állásra *augusztus hó 30-ig* pályázatot hirdetnek. Jövedelme: 800 korona a kath. hitközségtől, 200 korona államsegély, 20 korona kertilletmény és egy szoba a legszükségesebb butorral. Kötelessége: egy osztályt vezetni, a gazdasági ismétlőiskolában felváltva tanítani és a kántorságban segédkezni. Zeneismeret szükséges. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Kérvények főt. *Leser Gráczán* iskolaszéki elnök címére küldendők. *Réngörner Ferenc* iskolaszéki jegyző. 328 1—1

Alsógalla (Komárom m.) község róm. kath. iskolaszéke *augusztus 28-ig* egy osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Ezen állás évi javadalma: a hitközségtől 400 korona, államsegély 400 korona és 1000 koronánál való kiegészítésért folyamodva van, egyszobás lakás vagy helyette 80 korona lakkbér, a második szoba és kert helyett fűtőanyag és némi butor. Kötelessége az I. és II. oszt. vezetése és az ismétlő iskolában is tanítani. Nők is pályázhatnak. Választás aug. 29-én. Kérvények az iskolaszék címére küldendők. *Huber Dénes* plébános. 322 1—1

A einfalvai (Sopron m.) róm. kath. magyar-horvát tannyelvű iskolánál osztálytanítói állásra pályázatot hirdetünk. Pályázhatnak nők is, de a kántoriakban való jártasság előnyben részesül. Javadalmazás 1000 K egyszobás lakás szükséges butorral és fűtésre való fa. Folyamodások *aug. hó 28-ig* az iskolaszék elnökségéhez intézendők. *Horváth Máté* plébános. 339 1—1

A tatai róm. kath. iskolaszék osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 1000 kor. alapfizetés, melyből 200 kor. államsegéllyel nyer fedezetet, 300 kor. lakkbér, a törvényes korpóllék és egy negyedholdnyi kert. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályt, illetve osztályokat tanítani, a kántort betegség vagy katonai szolgálát esetén külön díjazásért helyettesíteni. Slójd-tanfolyamot végzettek előnyben részesülnek. Pályázati határidő *augusztus 31-ike*. A választás szept. első napjaiban lesz. Az állás azonnal elfoglalandó. Kérvények főtisztelendő *Möhl Adolf* ker. esperes úr címére Tatára küldendők. *Bátky Lajos* isksz. jegyző. 338 1—1

Kassai egyházmegye.

A zemplérmátyási róm. kath. kántortanítói állomás *szeptember 1-én* betöltendő. Javadalmazása I. mint kántornak: egy hold 962 □ öl szántóföld, 29 kőb. rozs és 4 kőb. burgonya párber, stóla körülbelül 60 kor. II. mint tanítónak: tandij a községtől 168 kor., az uradalomtól pedig: 2 1/2 kőbles szántóföld, 24 szekér galyfa saját fuvarán és 20 kor. segély. Iskolai épület új, kellő föl- osztással. Pályázhatnak csakis róm. kath. okleveles tanítók. Személyes megjelenés kivántatik. Kérvények a zemplérmátyási plébániahivatalhoz (p. Tavarina) intézendők. 326 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Dombelvei (Zákopcesi, Trencsén m.) róm. kath. kántortanítói állomásra *szeptember 3-ig* pályázat hirdetettek. A választás, amelyhez személyes megjelenés szükséges, szeptember 3-án d. e. ejtetik meg. Jövedelme az 1893-ik évben folytatt javadalmi jegyzőkönyv szerint 1043 kor. 70 fillér. 2 szobás lakás. Tannyelv tót-magyar. Ugyanott a Rulcő- és Klukóvölgyben fekvő népiskolánál is pályázat hirdetettek. Fizetés 680—680 kor. államsegély, 320—320 kor. a hitközségtől. Rulcői iskolánál lakás, a klukói iskolánál újból való felépítésig bérelt lakás. Tannyelv tót-magyar. Kérvények iskolaszékre küldendők. 314 1—1

Pécsi egyházmegye.

Az izségi róm. kath. kántortanítói állásra *folyó hó 31-ig* pályázat hirdetettek. Jövedelme az 1893. évi október 5-én folytatt jegyzőkönyv szerint: Tisztességés lakás mellékpételekkel. I. Minden házaspár után kivétel nélkül, mely van 440—460, egy pozsonyi nyolcada buza, 1 1/2 liter bor, s 10 fillér pénz. II. 7 öl kemény hasábfu az uradalomtól s 1 öl kemény hasábfu a községtől házhöz szállítva, melyből a tanterem is futendő, a fölparitás a tanítót terheli. III. Az uradalomtól kegyadománykép 8 mérő gabona s 8 K 40 f. pénz. IV. A községtől vasárnapi iskola után 42 K. V. Továbbá 8 kat. h. s 624 □ öl szántóföld egy tagban, 1369 □ öl pótkert s 3 kat. h. s 150 □ öl rét egy tagban, ezek munkáltatása s adófizetés a tanítót terheli. Stóla körülbelül 24 kor. Tehát az említett jegyzőkönyv szerint összesen kitesz 1651 kor. 54 f. Kötelessége a reábizott osztályokban vallásérkölesösen tanítani, a gyermekeket a templomba vezetni, valamint az előirt s szokásban levő a jövőben előirt kántori teendőket pedig külön díjazás nélkül végzenni. Tannyelv magyar, de a sokáé nyelv ismerete föltétlenül szükséges, mivel az isteni tiszteleti teendők ezen nyelven végzendők. A személyes megjelenés előnyös s kívánatos, de az utókötség nem térítettik meg. A folyamodványok esperesi hivatalhoz küldendők Baranyában. (Baranya megye). *Zsvikó Mihály* pléb., isk. gondnok. 324 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A murányhosszuréti (Gömör m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetettek. 800 koronáig 40 korona, 1000 koronáig 200 korona államsegély kérvényeztetni fog. *Neumann János* plébános. 318 1—1

Az **osgyáni** róm. kath. iskolánál tanítói állás lett szervezve. Javadalma szobás lakás, 100 korona a hitközségtől, 900 korona államsegély. Teendők három osztály vezetése és az ismétlők tanítása. Róm. kath. okleveles tanítók, tanítónők arcképes pályázatukat *f. hó 30-ig* *Hegedűs János* isk. elnökhöz Osgyán (Gömör m.) küldjék. A megválasztott állását szept. 6-án köteles elfoglalni. 332 1—1

Bárnai (új) tanítónői állás betöltendő. Fizetés 1000 kor., egy szoba. Kérvények plébániára küldendők Bárna: pösta Salgótarján. 334 1—1

Az **almágyi** (deányegyház), Gömör m. u. p. Ajnácskő) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdetettek. Jövedelme: 2 szobás lakás — egészen új — a szükséges mellékpételekkel. 7-333 □ öl szántóföld: 25 kőből rozs: stóla: 20 kor; hirdetések után: 60 fill; tankötelesek után fejenkint: 80 fillér; 30 szekér fa, melyből az iskola is futendő. Fél ház után legeltetési jog. A földnek munkálása a hitközséget terheli. A fizetés ezer

koron
Kérvén
bást (C
A vál
lyes m
Ka
pályáz
mellék
dóság
egészi
plébán
A
pályáz
lakás
plébán
A
augus
től 10
Megfe
landó.
dendő
A
kath.
dalma
füteti
van. I
ismét
tani.
plébán
válasz
Műlő
A
Kele
állásr
melle
árpa
és ny
tűzifa
sen 6
pótker
együt
negye
folyar
zirci
szállá
küldj
levelé
bizom
szept
Ama
H
pályá
fél h
nevez
püsp
Nős e
Jaka
Határ
19-ig
(Fejé
A
másr
176
kor.
177 K
Lakk
vány
kath.
A
tend

koronára való kiegészítéseért az iskolaszék folyamodott. Kérvények a róm. kath. plébánia hivatalhoz Egyházasbást (Gömör m.) u. p. Ajnácskő küldendők *szept. 20-ig*. A választás Almágyon *szept. 22-én* tartatik meg. Személyes megjelenés kívántatik. 331 1—1

Kalondai (Nógrád m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Lakása kétszobás a szükséges melléképületekkel, kerttel. Földjöveldelme s egyéb járandóságai 367 kor. államségéllyel van 1000 koronára kiegészítve. *Választás aug. 29-én*. Pályázatok *Gallus Péter* plébános, Rapp (Nógrád) címére küldendők. 329 1—1

A **mihálygergei** újonnan létesített női tanító állásra pályázat hirdettek. Fizetése 1000 kor. Természetheni lakás és házi kert. Kérvények *szept. 4-ig Saskegy Ferenc* plébánoshoz Litke (Nógrád megye) küldendők. 336 1—1

A **fazekaszsaluzsányi** róm. kath. tanítónői állásra *augusztus 31-re* pályázat hirdettek. Javadalma: községtől 100 kor., kertilletmény 20 kor., államségély 900 kor. Megfelelő lakás. Az állomás *szeptember 9-én* elfoglalható. Pályázatok a nagyszuhai plébániahivatalhoz küldendők. *Liptay Ede* plébános. 337 1—1

Szatmári egyházmegye.

A **bárdházi** (Bereg vármegye) u. p. Munkács róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettek. Javadalma: 800 kor., 8 méteről fa, melyből az iskola is fűtetik. 1000 koronára való kiegészítés folyamatban van. Kényelmes lakás. Tanítási nyelv magyar, német. Ismétlőiskolásokat minden díjazás nélkül tartozik tanítani. Pályázók kérvényeiket *augusztus 31-ig* alulirt plébánoshoz küldjék be. *Szeptember 5-én* megejtendő választásnál személyes megjelenés kívánatos *Sprencz Miklós*, plébános. 280 2—3

Székeshérvári egyházmegye.

A zirci apátság előszállási uradalmához tartozó **Kelemenhalom-pusztán** betöltendő új *vándortanítói* állásra pályázat nyitattik a következő járandóságok mellett: készpénz: 400 kor; buza: 9:36 q, rozs 7:20 q; árpa 6:20 q, két darab mustabirka, két darab tehén- és nyolc darab sertéstartás, 34 kg. kőso, tíz köbm. tűzifa, két hold tengeri- s egy hold kenderföld, összesen 622 kor. 72 fill. értékben, továbbá időszerűi korpótek, kétszobás lakás a szükséges melléképületekkel együtt és kert. Megjegyezzük, hogy a járandóságok évnegyedi részletekben előlegesen adatnak ki. A pályázók folyamodványát méltóságos és főtisztelendő *Vajda Ödön* zirci apát úrhoz címezve, a ft. plébániahivatalnak «Előszállás, Fejér vármegye» folyó évi *szeptember 8-ikáig* küldje el, mellékelvén keresetelőlevelet, képesítő oklevélét, házassági kivonatát, működési, orvosi s erkölcsi bizonyítványait. A kinevezendő tanító állását legkésőbb *szept. 27-ikéig* tartozik elfoglalni. Előszállás. *Mészáros Amand* h. pléb. 336 1—1

Hatvanpusztai róm. kath. népiskola tanítói állására pályázatot hirdetek. Fizetés 1000 korona készpénz, fél hold kert. Kétszobás lakás mellékhelyiségekkel. Kinevezett köteles az osztatlan iskolát vezetni és tanítani püspöki tanterv szerint, úgyszintén az ismétlősöket is. Nős előnyben részesül a kinevezésnél. Kérvények *Schwarcz Jakab* iskolafenntartóra címezve nekem küldendők. Határidő *aug. 30*. Kinevezett köteles állását f. évi *szept. 19-ig* elfoglalni és *21-én* a tanítást megkezdeni. Káloz (Fejér m.) posta helyben. *Radnich Imre* plébános. 333 2—2

Szepesi püspöki megye.

Az **alsómattyasóci** róm. kath. kántortanítói állomásra *szept. 21-ig* pályázat hirdettek. Jövedelme: 176 kor. készpénz, államségély 557 kor. szántóföld 20 kor. rét s legelő 4 kor. 60 fill. Nyers termények értéke 177 kor. 40 fill., tűzifa 40 kor., stóla és offertórium 25 K. Lakbér új iskolaépület fölállításáig. Pályázók folyamodványait a fenti határnapig az alsómattyasóci róm. kath. iskolaszékhez küldjék. (Liptó vm. u. p. Szielnic.) 321 1—1

A **kvacsáni** róm. kath. kántortanítói állomás betöltendő. Javadalmazás: 588 kor. 60 fill. készpénz. Allam-

segély 200 kor., tűzifa 48 kor., szántóföld és rét 40 kor., kézi és ignápnaszám 33 kor. 40 fill., legelő 10 kor., stóla és offertórium 80 kor. Szép lakás kerttel. Pályázók kérvényeiket *szept. 21-ig* kvacsáni róm. kath. iskolaszékhez nyujtsák be. (Liptó vm. u. p. Szielnic.) 320 1—1

Liptóhuttii róm. kath. kántortanítói állásra *szeptember 21-ére*, törvényes fizetéssel pályázat hirdettek. Tót nyelv tudandó. Pályázatok iskolaszékre címzendők. 351 1—1

Chizsnei róm. kath. kántortanítói állomásra *szept. 28-ára* pályázat hirdettek. Készpénzfizetés stólaival együtt 1200 korona, melyből a kántortanítót mint tanítót 406 kor. 64 fill., mint kántort pedig 793 kor. 36 fillér illeti meg. Tanítási nyelv tót. Kérvények *szept. 28-áig* az egyházi tanfelügyelőhöz Jablonkára (Arva m.) beküldendők. 350 1—2

I. **Nagy-Borovéra** (Liptó m.) róm. kath. tótul beszélő, okleveles kántortanító kerestetik. Eddigi jövedelme: 1000 kor. Pályázatok *szept. 23-ig* benyújtandók. *Brtkó Gyula*, lelkész (u. p. Hutti), 346 1—1

II. **Kis-Borovéra** (Liptó m.) róm. kath. tótul beszélő, okleveles tanító vagy tanítónő kerestetik. Eddigi jövedelme átlag 1000 kor. Pályázatok *szept. 23-ig* benyújtandók. *Brtkó Gyula*, lelkész (u. p. Hutti), 347 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A méltóságos gróf *Draskovich Iál* úr örökösei által fenntartott **újhodospusztai** (Veszprém vármegye) elemi népiskolánál üresedésbe jött tanítói állásra pályázat hirdettek. Pályázhatnak férfi- és nőtanítók. Javadalom: 700 koronányi készpénzfizetés, két szoba, konyha és élekkamrából álló lakás, két katasztrális hold kukoricaföld haszonélvezete, melyet az uradalom megszántat és a termést behordatja, az iskola meletti mintegy 1000 □ölnyi házikert haszonélvezete, melynek munkálását a tanító végezteti. Két darab szarvasmarha-tartás, két darab anyasertés és ezeknek növényeikre legeltetés. A tanító adóját az uradalom fizeti és az uradalmi orvos által ingyen gyógykezeltetik s gyógyszerköltéseit is az uradalom fizeti. Orvosért, malomba gabona-örlésért a szükséges fuvar az uradalom szolgáltatja s a tanító gyűléseken — évenként kétszer — való megjelenésért 10—10 koronányi napidíjat és utazási költséget kap az uradalmi pénztárból. A pályázati kérvények, oklevéllel és működési bizonyítványokkal felszerelve, *augusztus hó 30-áig dr. Mihályfi József* uradalmi ügyvédhez (Enying, Veszprém vármegye) küldendők. Az állás október 1-jén elfoglalható. 317 1—1

A **tösokberéndi** róm. kath. iskolaszék osztálytanítói állásra *augusztus 30-ára* pályázatot hirdet. Javadalma: butorozott szoba fűtéssel és 1000 korona havi részletekben. Előny adatik annak, ki kántorságban is segédkezni késznek nyilatkozik. Kellően felszerelt kérvények *Szobek Loránt* plébánoshoz Tösokberéndre (u. p. Ajka, Veszprém m.) intézendők. 345 1—1

Az **aszófi** (Zala m.) plébániához tartozó **Örvényes** hitközségi kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalmazása: a lakáson kívül körülbelül 760 kor., az államségély folyamatban. Tanítás nyelve magyar, istentisztelet ezidő szerint német. Németül tudóké elsőség. Választás *szeptember 19-én* 9 órákor. Személyes jelenlét szükséges. A megválasztott állását *szeptember 23-án* kötelese elfoglalni és azt iskolaév betejezte előtt nem hagyhatja el. Aszófi plébános. 348 1—1

Váci egyházmegye.

A **herédi** róm. kath. iskolaszék tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 1000 kor., kertmegváltás fejében 10 kor.; építkezésig egyszobás lakás. Kötelessége: egy osztály vezetése, a kántori teendőkben segédkezés. Személyes megjelenés előnyös. Pályázati határidő *augusztus 30*. A felszerelt kérvények *Genzor József* iskolaszéki elnökhöz, Heréd (Nógrád megye) küldendők. 319 1—1

Zagyvarékas (Pest m.) róm. kath. VI. számú tanítói állásra *augusztus 30-ig* pályázat hirdettek. Jövedelme:

vagy természetbeni lakás, vagy 140 korona lakhér és 20 korona kertilletmény. Államsegélyből 900 korona, törvényszerinti kiegészítése folyamatban van. Kötelessége: az iskolaszék által megjelölt mindennapi és ismétlődő osztályok törvény és püspöki rendeletek szerinti vezetése. Az állás azonnal elfoglalandó. Iskolaszék.

327 1—1

A jászkarajenői (Pest megye) róm. kath. tanyai elemi népiskolánál üresedésben levő tanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazás: 700 korona törzsfizetés a község közpénztárából havi előleges részletekben, 300 korona államsegély, természetbeni lakás, amennyiben ismétlődő iskolai tanítással foglalkozik, ezért külön 40 korona tiszteletdíj jár. Okleveles férfi tanítók kellően felszerelt kérvényeiket az Iskolaszékhez címezve *augusztus hó 31-ig* az Iskolaszék elnökségénél nyújtsák be. Választás szeptember 1-én.

316 1—1

Kéretetik róm. kath. vallású, intelligens, idősebb korú nő, három gyermek mellé nevelőnőnek, ki háztartást önállóan vezetni képes, s gyermekek felügyeletét Székesszék várára elvállalja. Fizetés havonként 50 korona teljes ellátás. Megkeresések *szeptember 1-ig* Andráskövits József uradalmi intézőhöz Tac (Fehér megye) kerületnek, Zongora és német nyelv ismeretével bírók előnyben részesülnek.

325 1—2

Egy 6 változatú,

még használható orgona olcsón eladó. — Bővebb felvilágosítást nyújt a plébánia-hivatal **Borsod-Bogúcsón.**

309 2—2

Kedves Kartársaim!

Fononimikálva írva-olvasó módszeremet, a marcali-següdsdi római katolikus tanítói kör, mint újítást, a legmesszebb menő elismerésben részesítette és jegyzőkönyvileg kimondotta, hogy: az nyereséget jelent a módszeres tankönyvirodalomra. Módszerem főelve, hogy egy vonzó mese keretében egyszerre alakuljanak ki: 1. az írott betű; 2. azazal egyidejűleg annak hangja; 3. a nyomtatott alak; 4. ezekkel egyidejűleg a mimikai jel.

Ösztatlan iskolában 25 első osztályos nőrendlékem mindenike kivétel nélkül kitűnően olvasott és írt 56 tanítási nap után. Ara portómentes küldéssel 1 kor. 45 fill. Utánvétnél 50 fillérrel drágább. Aki örömet keres az 1. o. tanításában, az ne mulassza el könyvem megrendelését. A szétküldött példányokról kartársaim a legnagyobb elismeréssel írnak.

Segesdbogát, u. p. Felsősegéd Somogyon.

191 1—3

Norák Gyula, tanító.

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerinti legolcsóbban szállít

PAJKR REZSO és TSA

Budapest, X., Delej-utca 11/B (Tisztviselőtelep.)

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-méretekké templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák. Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomáig. Tanároknak s lelkeseknek különös szíveskedéssel. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve. 796

Részletes tanmenet

(kész tananyagbeosztás és órarend) a róm. kath. püspöki tanterv alapján az 1 és 2 tanítói iskola számára. Megrendelhető megjelölésig (július 1-ig) **4 korona** előfizetési, azután **5 korona** bolti áron. A tanmenet készítéséhez csinos **nyomtatványfüzet** a VI. osztály számára **2 korona**, a IV. osztály számára **1.80 korona**, a III. osztály számára **1.60 korona**, a II. osztály számára **1.40 korona**, az I. osztály számára **1 korona**, az **Államsegély-kérvény és mellékletei 2 korona**, a **Népművelési Egyletek Szerkezése 1 korona** előleges beküldése mellett

Gyerkés Mihály igazg.-tanítónál Székelyudvarhely.

712

Elismert csak elsőrangú műremek a valódi

ZIMMERMANN-féle

HARMONIUMOK

házi, iskolai és templomi célokra.

Tanároknak részletfizetésre megegyezés szerint.

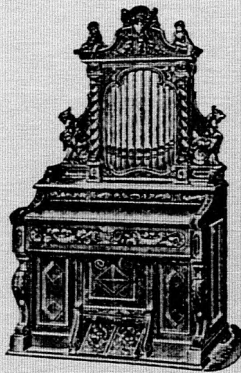
Nagyon ajánlatos különlegesség:

ZIMMERMANN-féle
iskolaharmoniumok
170, 190 és 220 K.

Képviselő Ausztria-Magyarország részére:

HÖRL NÁNDOR
POZSONY,
Ventur-utca 24.

Képes árjegyzék ingyen.

Különlegesség! 456 Különlegesség!

Valódi elsőrendű külföldi

□□□□ Pianinót □□□□

= középárakban szállít =

Pozsony, Ventur-utca Hörl Nándor 24.